

In Love

BAHAR TEMIZ

Spel van blikken

Pieter T'Jonck
Gezien op 03 februari 2024
KVS Box, Brussel

Bahar Temiz creëerde de oerversie van 'In Love' in 2016, maar pas toen Charo Calvo erbij kwam nam het werk, zoals dat nu te zien was in de KVS, een definitieve vorm aan. Al moet je het woord 'definitief' hier wel met een korreltje zout nemen. In de liefde wordt in deze voorstelling het beslissende woord, en de beslissende blik, eindeloos uitgesteld. Liefde is hier niet wat het lijkt.

04 FEBRUARI 2024

Een doek ligt over de vloer en loopt dan aan een trek zo'n drie of vier meter omhoog als achterwand. Dat is het decor van 'In Love' , dat tegelijk, soms zelfs in de eerste plaats, een projectiescherm wordt. Liefde als een projectie. Of eerder – zo begint het – een spel van blikken. Je ziet niets, maar hoort des te meer, want achter dat doek/scherm zitten twee vrouwen te kissebissen over de juiste toedracht van een verhaal waarin ene Captain Wentworth doet alsof hij ene Anne niet gezien heeft, en omgekeerd. Hoe de vork precies aan de steel zit, en wie deed alsof hij de andere niet zag, blijft onduidelijk, zeker voor iemand als ik die 'Persuasion' (1816) van Jane Austen niet gelezen heeft.

Het doet er ook niet echt toe. Het is vooral een verkapt komische inleiding op de kwestie waarover het hier gaat: hoe ziet ontluikende liefde eruit en hoe spelen (romantische) voorstellingen daarvan een rol in wat er werkelijk gebeurt. Daar hoort altijd een ontknoping bij. Ware liefde zegeviert. Dat zie je metaforisch, en het is een prachtige vondst, als een koord dat grillig kronkelend op de vloer lag plots aangehaald wordt en zo een rechte lijn gaat vormen. Maar dan verdwijnt die lijn ook weer.

Maar als je op de eerste 'echte' actie in het stuk afgaat, gaat aan die 'ontknoping' veel verstoppertje spelen en raadselachtig doen vooraf. Bahar Temiz verschijnt vanachter het doek met een laken op haar hoofd, als een spookje. Als dat spookje gaat liggen op de vloer komt er vanonder het laken een vrouw van vlees en bloed tevoorschijn, met een suggestief topje en een stralend witte slip en kousen. Niet meteen Jane Austen, maar wel een prikkelend beeld van verleiding: nu zie je me niet, nu zie je me wel. Durf je ook kijken?

Kijken en zien, of gezien worden, dat wordt zo'n beetje het thema in wat volgt, al vertoont het stuk soms grillige gedachtesprongen. Na de spookscène richt Temiz zich immers direct tot het publiek met de vraag wat er lichter is dan een veer. Een zinnig antwoord daarop bestaat uiteraard niet, al doet het publiek moedige pogingen. Op het achterdoek verschijnen ondertussen de woorden 'dust' en 'wind' Als in 'Dust in the wind', de evergreen van Kansas?

Op dat punt moet je als toeschouwer een keuze maken. Temiz roept het ene na het andere beeld op. Sommige zijn erg intrigerend, maar wat ze betekenen, hoe je ze leest, is louter associatief. Het verhaaltje van Austen is ver weg. Ga je erin mee, dan is 'In love' een rijke voorstelling. Zet je de hakken in het zand, dan zie je grillige beelden, zonder duidelijk verband. Ik deed het eerste.

Biologische, antropologische, psychologische en romantische beelden van liefdevolle blikken lopen hier kriskras en holderdebolder door elkaar heen.

Ik zag hoe Temiz het publiek uitdaagde met de vraag of ze geloofden in 'Love at first sight'. 'Of moet ik wat sneller gaan', vroeg ze er meteen bij, waarna ze ook altijd maar sneller achter het doek verdween en weer verscheen. Ik zag hoe ze een gammele constructie van planken verbouwde tot een even gammel paard voor een afwezige witte ridder. Ik zag hoe ze een gaas over haar hoofd spande en dan een schitterend wit kleed met een overmaatse hoofdkap aantrok. In dat kostuum liet ze agressief haar benen vooruit zwiepen (achteraf bleek dat een verbeelding van de paringsdans van spinnen). Ik zag haar met een stok uit dat paard schermen als een volleerde amazone. Maar ik zag ook hoe ze haar benen door een touw helemaal liet inwinden tot ze machteloos was. Fascinerend waren vooral de momenten waarop de schaduw van haar acties op het achterdoek een eigen leven gingen leiden.

Biologische, antropologische, psychologische en romantische beelden van liefdevolle blikken lopen hier kriskras en holderdebolder door elkaar heen. Dat levert geen conclusie op. 'In love' is een spel van soms schematische constructies, zoals het paard van planken dat misschien een ridder is. Dat schematische lijkt te suggereren dat 'liefde' een zinsbegoocheling is, een voorstelling, maar wel één die ons niet los laat. Vandaar al grillige schaduwbeelden. Het zijn hersenschimmen, maar wel met een hoog realiteitsgehalte.

Op het einde stuikt het achterdoek/projectiescherm echter in. Temiz verdwijnt onder het doek. De machine achter de illusie komt in beeld. Je ziet een grote windmachine en alle apparatuur waarmee Charo Calvo al die tijd de actie akoestisch kracht bijzette. Net dan komt de componiste naar voor om pal voor de eerste rij toeschouwers met twee vingers die beurtelings naar haar ogen en die van de toeschouwers te priemen. Zo benadrukt ze een laatste keer dat dit een spel van blikken was. Maar vooral, dat het niet onverschillig is. Liefde is een spel, maar met gevolgen. Niet dat ik het niet wist, maar het wordt hier wel met panache gesuggereerd.